

Regenboogagenda Alphen aan den Rijn

2023-2026

Aanleiding

Sinds 2019 is de gemeente Alphen aan den Rijn een Regenbooggemeente. En zijn in Nederland inmiddels 56 Regenbooggemeenten die zich samen sterk maken voor het verbeteren van de sociale acceptatie, veiligheid en emancipatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuele-, transgender- en intersekse personen (lhbtiq+). Om dit te realiseren ontvangen Regenbooggemeenten jaarlijks een financiële bijdrage van het Rijk. Hierover worden periodiek afspraken vastgelegd in een intentieverklaring en een op maat gemaakte lokale aanpak. Inmiddels heeft het Rijk het landelijke programma geëvalueerd en besloten het programma voort te zetten in de periode 2023-2026.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft de ambitie om zich ook de komende jaren te blijven inzetten om de acceptatie en positie van haar lhbtiq+ inwoners en bezoekers te versterken. Helaas blijft dit nodig. Hoewel wij accepteren dat de samenleving divers is en dat er verschillende meningen bestaan over dit onderwerp mag dit nooit ten koste gaan van acceptatie en onderling respect voor al onze inwoners. Negatieve reacties, uitsluiting en onveiligheid blijven in de praktijk echter nog altijd voor te komen en verdienen onze doorlopende aandacht. Daarom blijven wij ons ook de komende jaren met volle overtuiging en in nauwe samenwerking met onze partners binnen en buiten de Regenbooggemeenschap inzetten voor acceptatie, normalisering en tegengaan van vooroordelen en geweld. In de Regenboogagenda 2023-2026 leggen wij onze aanpak hiervoor vast.

Doelstelling

De gemeente Alphen aan den Rijn is er voor iedereen. Wij zijn een inclusieve samenleving en gaan uit van wat ons verbindt in plaats van wat onze verschillen zijn. Wij staan voor een stad waarin iedereen zich thuis kan voelen en kan deelnemen aan de samenleving, waarin elke inwoner telt en niemand wordt uitgesloten, waarin inwoners verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en waarin iedereen in vrijheid zichzelf kan zijn. Deze vrijheid is niet altijd vanzelfsprekend. Waar nodig treden wij actief op om inclusie te bevorderen en discriminatie, uitsluiting, intolerantie en onveiligheid tegen te gaan. Acceptatie en normalisatie van gender- en seksuele diversiteit maken hier nadrukkelijk onderdeel van uit. De Regenboogagenda Alphen aan den Rijn 2023-2026 vormt een integraal onderdeel uit van onze aanpak op het gebied van inclusie waarin we ons specifiek richten op seksuele- en genderdiversiteit.

Wat is er de afgelopen jaren gebeurd?

De afgelopen jaren is er in Alphen aan den Rijn veel gebeurd op het gebied van inclusie en regenboogaanpak. Enkele in het oog springende activiteiten:

- Door de regenboogalliantie, jongerengroep jong en out, de bibliotheek, Parkvilla en bureau inclusie en discriminatie bestrijding is een breed palet aan activiteiten, ontmoetingen en gesprekken georganiseerd.
- Wij hebben in samenwerking met zorginstellingen, scholen, onze partners in het sociaal domein en onze gemeentelijke organisatie zelf bijeenkomsten, trainingen en gesprekken georganiseerd.
- We hebben veel aandacht besteed aan zichtbaarheid op bijvoorbeeld lhbtiq+ dagen, de jaarlijkse week van respect en door het realiseren van een regenboogbalie en regenboogbankje.

- Door middel van de regenboogfolder hebben wij de doelgroep informatie aangereikt waar hulpverlening gevonden kon worden en waar je in Alphen aan den Rijn terecht kan voor ontmoetingen en activiteiten.
- Met scholen is overlegd op welke wijze wij ondersteuning kunnen bieden aan het vergroten van de acceptatie op scholen en onder jongeren in het algemeen.
- In samenwerking met Roze in blauw en stichting idb hebben wij de meldingsbereidheid van discriminatie en geweld tegen lhbtqi+ personen gestimuleerd door campagnes en het trainen van agenten op het herkennen van discriminatie.

Tijdens een raadsinformatiemarkt in november 2022 en in de hierop volgende raadsbrief van 19 december 2022 informeerden wij de Raad uitgebreid over de acties en resultaten van de uitvoering van de Regenboogagenda in de periode 2019-2022. Voor een volledig overzicht verwijzen wij naar de bijlage bij de eerdergenoemde raadsbrief.

Stand van zaken 2023

Om een effectieve aanpak voor de komende periode te bepalen kijken we in de bijlage bij deze agenda terug op de ervaringen en resultaten van onze aanpak in 2019 tot 2022 en de huidige positie van lhbtqi+ personen. Enkele in het oog springende conclusies die hieruit voortkomen:

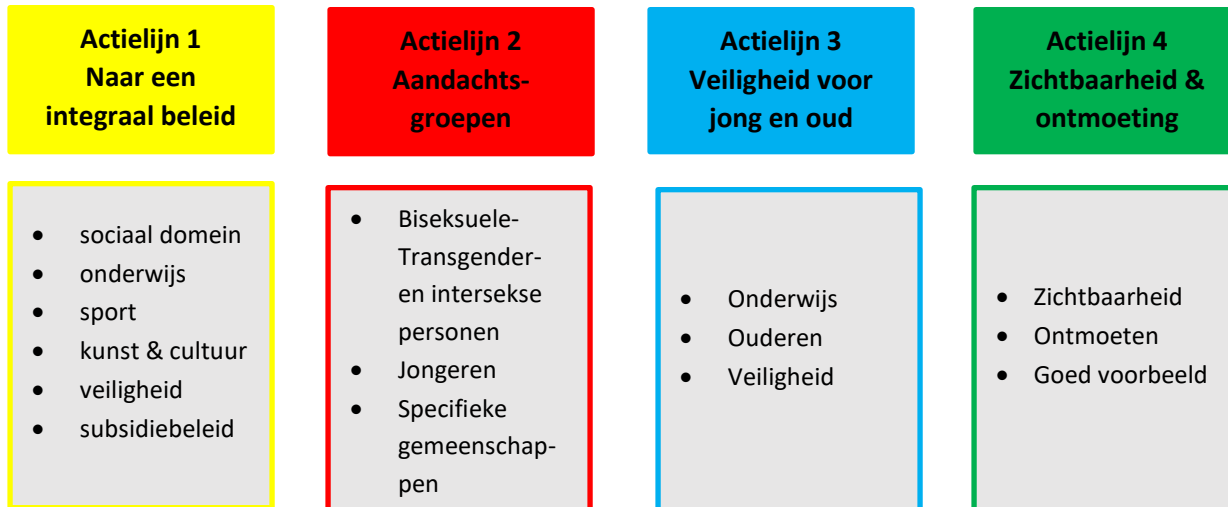
- De uitvoering van de Regenboogagenda heeft de afgelopen jaren bijgedragen aan lokale bewustwording, ontmoeting, discussie en samenwerking rond dit thema.
- Bewustwording en normalisering blijft noodzakelijk, zowel door breed toegankelijke activiteiten als door extra inzet op plekken waar het gesprek over deze thema's nog niet vanzelfsprekend is.
- Niet alle groepen in de lhbtqi+ doelgroep ondervinden dezelfde problemen. Met name biseksuele en transgenderpersonen bevinden zich relatief vaak in een precare positie. Ook ervaren jongeren relatief meer problemen dan ouderen.
- Gevoelens van onveiligheid en slachtofferschap blijven sterker aanwezig onder lhbtqi+ personen.
- Lhbtqi+ jongeren ervaren meer problemen dan hun heteroseksuele leeftijdgenoten.
- Scholen en zorginstellingen zijn voor lhbtqi+ personen nog niet altijd de veilige haven die ze zouden moeten zijn. Het is wenselijk de gerichte aanpak van op deze plekken te versterken.
- Door het lhbtqi+ beleid breed in de gemeentelijke organisatie te borgen wordt de kwaliteit en continuïteit van beleid beter geregeld.
- Laagdrempelige en mediagenieke activiteiten en initiatieven die beperkt budget vragen kunnen een grote impact hebben. Tegelijkertijd constateert onze Regenboogalliantie dat een 'overkill' aan aandacht juist voor meer weerstand in de samenleving kan zorgen. Het is dus zoeken naar de balans.

Aanpak 2023-2026: integratie & focus

Met de voorliggende Regenboogagenda 2023-2026 zetten we primair in op het integreren van onze lhbtqi+ agenda als structureel onderdeel van ons gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan. Daarmee bouwen we voort op de inspanningen en resultaten van de eerste Regenboogagenda. De input van onze partners zoals de regenboogalliantie (en hun achterban) en andere partijen aanwezig tijdens de raadsinformatiemarkt inclusie in 2022 hebben wij verwerkt in onze aanpak.

We voeren de komende jaren een aantal gerichte activiteiten uit binnen vier actielijnen. Deze activiteiten zijn aanvullend ten opzichte van ons bestaande beleid. Hiermee brengen we extra focus, aandacht en gerichte inzet aan op thema's waar dit nodig en wenselijk is. De vier actielijnen zijn:

1. Integreren van de doelstellingen van onze Regenboogaanpak binnen ons beleid.
2. Extra aandacht en activiteiten gericht op specifieke aandachtsgroepen.
3. Veiligheid en veiligheidsgevoel, met extra aandacht voor scholen en zorginstellingen;
4. Zichtbaar maken, normaliseren en het bespreekbaar maken van seksuele- en genderdiversiteit.

In samenwerking met onze interne- en externe stakeholders en lokale- en doelgroep gerichte partners geven wij de komende jaren invulling aan de geformuleerde actielijnen. De precieze invulling en prioriteiten binnen deze actielijnen kunnen de komende jaren verschuiven. Dit is afhankelijk van de voortgang van onze acties, de wensen vanuit de samenleving en onze partners en de lessen die wij bij de uitvoering opdoen.

Actielijn 1: naar een integraal beleid

Wij borgen de doelstellingen van deze Regenboogagenda zoveel mogelijk binnen bestaand beleid

Ons centrale uitgangspunt blijft dat we, waar mogelijk, onze Regenboogaanpak en aandacht voor seksuele- en genderdiversiteit borgen in bestaand beleid en de uitvoering hiervan. Op deze manier werken we op een integrale en effectieve manier toe naar de realisatie van onze overkoepelende doelstelling: inclusie, acceptatie en normalisatie bevorderen en discriminatie, uitsluiting, intolerantie en onveiligheid tegengaan. Ook wordt op deze manier de uitvoering en de bestending van de resultaten duurzaam(er) geborgd binnen zowel onze eigen organisatie als die van onze maatschappelijke partners. Integratie en borging binnen het bestaande beleid is een van de expliciete doelstellingen vastgelegd in de intentieovereenkomst met het ministerie.

De functie van de Regenboogagenda ligt op het blijvend stimuleren, ondersteunen, aanjagen, monitoren en waar nodig inhoudelijk en procesmatig ondersteunen van de hierboven beschreven borging. Omdat deze activiteiten geïntegreerd zijn in het 'staande beleid' ligt het initiatief, de uitvoering en evaluatie van deze acties binnen deze beleidsterreinen zelf en niet in de Regenboogagenda.

De meest bij de ambities van deze Regenboogagenda betrokken beleidsterreinen zijn het sociaal domein, sport, onderwijs, veiligheid en kunst en cultuur. Binnen het sociaal domein geeft de opgave 'vergroten van kansengelijkheid' aandacht aan het preventief investeren in de ontwikkeling van

kinderen en groepen inwoners die op achterstand staan door bijvoorbeeld seksuele geaardheid of hun gender. Daarnaast is er specifieke aandacht voor de lhbtqi+ doelgroep in de jeugdhulp. Specifiek voor sport geven wij in de nog vast te stellen de herijking van het Sportakkoord (als onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord) invulling aan inclusiviteit en veiligheid, waaronder ook seksuele- en genderdiversiteit. In de actielijnen 2, 3 en 4 zijn aanvullende activiteiten opgenomen die raken aan overige genoemde beleidsterreinen.

Actielijn 2: Aandachtsgroepen

Wij hebben extra aandacht voor de omstandigheden, problemen en wensen van specifieke groepen en stemmen onze activiteiten hier structureel op af

Een aantal specifieke groepen binnen de lhbtqi+ doelgroep bevinden zich relatief vaak en op verschillende levensgebieden in een kwetsbare positie. Deze groepen verdienen extra en specifieke aandacht die wij via deze Regenboogagenda organiseren. Het gaat om de volgende groepen:

- biseksuele personen;
- intersekse personen
- transgender personen;
- jongeren (12-21 jaar);
- gemeenschappen waar lhbtqi+ taboe of niet bespreekbaar is.

De komende periode voeren wij voor elk van deze doelgroepen activiteiten uit die gericht zijn op de specifieke problemen, wensen en aandachtspunten van deze groepen. Op basis van de ervaringen die we hierbij opdoen en de respons van de doelgroep bepalen we op welke wijze wij deze aandacht kunnen borgen en integreren in ons beleid. Het gaat dus niet om eenmalige acties en aandacht, maar een startpunt voor het ontwikkelen van een gerichte, geïntegreerde en daarmee structureel geborgde aanpak.

De specifieke activiteiten bepalen wij in nauw overleg met onze lokale partners zoals de Regenboogalliantie, scholen en kerken. Als aanjager voor deze aanpak nemen wij hiernaast contact op met specifieke verenigingen/stichtingen zoals Bi+, Landelijk Netwerk Bisexualiteit, Transgender Netwerk Nederland, Transvisie, Christelijk Homo Jongeren contact en Stichting Maruf.

Wat gaan we doen?

- Organiseren van aandacht en activiteiten voor de wensen, problemen en knelpunten die specifieke aandachtsgroepen ervaren.
- Verankeren van de aandacht voor de bovenstaande groepen in structureel beleid en/of activiteiten

Actielijn 3: veiligheid voor jong & oud

Iedereen voelt zich in Alphen veilig en vrij om voor hun seksuele of genderidentiteit uit te komen, in het bijzonder op school en in zorginstellingen

Gemiddeld ervaren lhbtqi+ personen (veel) vaker gevoelens van onveiligheid dan heteroseksuele personen. Ook zijn zij vaker het slachtoffer van geweld of bedreiging. Dit is niet acceptabel: iedereen heeft het fundamentele recht om zich overal in onze gemeente veilig en geaccepteerd te voelen.

Naast veiligheid in het algemeen is met name de ervaren veiligheid, normalisatie en acceptatie op scholen en in zorginstellingen belangrijk. Juist deze voorzieningen zouden voor iedereen een veilige haven moeten zijn, ongeacht seksuele- of genderidentiteit. Helaas is dit nog niet altijd het geval. Wij zetten ons de komende jaren extra in om deze voorzieningen veilig(er) te maken. Specifiek voor scholen geldt bovendien dat deze een belangrijke vormings- en ontmoetingsplek voor jongeren zijn. Juist hier kunnen vooroordelen en stigmatisering voorkomen en/of bijgestuurd worden. Sinds 2012 zijn scholen verplicht aandacht te besteden aan seksualiteit en diversiteit. Het initiatief voor het aansnijden van regenboogthema's ligt hierdoor primair bij de scholen zelf. Vanuit het onderwijsbeleid stimuleren en ondersteunen wij dit.

Wat gaan we doen?

Scholen

- Organiseren van vervolg op de bijeenkomst voor scholen uit 2019 om hun actuele behoefte ten aanzien van dit thema op te halen.
- Afhankelijk van de uitkomst van de bovenstaande bijeenkomst werken we samen met scholen concrete acties uit, bijvoorbeeld het opstellen en implementeren van een 'menukaart' met ondersteuningsmogelijkheden.
- Continueren van trainingen en gastlessen op scholen via de GGD en bureau inclusie.
- Inventariseren van de effecten van GSA's¹ op de twee Alphen scholen en dit stimuleren, bijvoorbeeld door het inzetten van ambassadeurs bij andere scholen.

Zorginstellingen

- Zorginstellingen in samenwerking met de Regenboogalliantie ondersteunen bij het identificeren en stimuleren van (potentiële) aanjagers van dit thema en hen waar nodig begeleiden.
- Stimuleren van afstemming, leren en het delen van ervaringen tussen organisaties, bijvoorbeeld door uitwisseling en bijeenkomsten voor inspiratie en kennisdeling.

Veiligheid

- Uitvoeren van een onderzoek naar de lhbtq+ veiligheid en veiligheidsgevoel in Alphen.
- Het contact met 'Roze in Blauw' intensiveren en in overleg met hen en de Regenboogalliantie vormgeven aan gerichte acties en interventies.
- In overleg met Politie en iDb waar mogelijk investeren in het vergroten van de aangiftebereidheid en het bespreekbaar maken van onveiligheidsgevoelens.

Actielijn 4: zichtbaarheid en ontmoeting

Wij dragen bij aan het normaliseren van gender- en seksuele diversiteit door dit zichtbaar te maken, ontmoetingen over dit thema te stimuleren en zelf het goede voorbeeld te geven

Uit landelijk onderzoek en de terugkoppeling van onze partners blijkt dat inzet op normalisering en zichtbaarheid van seksuele- en genderdiversiteit blijvend noodzakelijk is. Voor echte inclusie is het immers van belang dat diversiteit zichtbaar, geaccepteerd en genormaliseerd wordt. Deze diversiteit – in

¹ GSA's: Gender & Sexuality Alliances. Dit zijn leerling-geïnitieerde clubs binnen scholen waar LHBT-leerlingen en heteroseksuele cisgender leerlingen samenkomen om elkaar te steunen, activiteiten te ondernemen en te praten over LHBT-gerelateerde thema's. Opvattingen over homoseksualiteit zijn positiever op scholen met een GSA dan op scholen zonder GSA. (bron: LBTH monitor, SCP)

al haar verschijningsvormen – mag en moet onderwerp van gesprek zijn, daar waar dit relevant is. In deze actielijn stimuleren we dit door:

- de zichtbaarheid, acceptatie en normalisatie van lhbtqi+ personen te vergroten;
- draagvlak en ontmoeting rond dit thema te stimuleren;
- als gemeente het ‘goede voorbeeld’ te geven.

Activiteiten op het gebied van kunst en cultuur kunnen een belangrijke rol spelen bij het zichtbaar- en bespreekbaar maken van seksuele en genderdiversiteit. In de *‘Kunst- en cultuurvisie gemeente Alphen aan den Rijn 2021 – 2030’* en de uitvoering hiervan door hebben wij aandacht voor diversiteit en het bereiken van nieuwe doelgroepen, waaronder de lhbtqi+ doelgroep. De cultuurmakelaar en -coaches worden ingezet bij het organiseren van activiteiten vastgelegd in deze agenda.

Met deze Regenboogagenda geven we aanvullend op ons inclusiebeleid extra aandacht voor de positie van lhbtqi+ personen. Concrete voorbeelden van aanvulling op het inclusiebeleid zijn bijvoorbeeld de deelname aan de Week van Respect en de voorbeeldfunctie die wij als werkgever, overheidsinstantie en dienstverlener hebben.

Wat gaan we doen?

Zichtbaarheid

- We plaatsen in iedere wijk een bankje in regenboogkleuren
- Op belangrijke dagen spreken wij ons uit voor inclusie en gelijkwaardigheid en tegen uitsluiting en discriminatie en hijsen wij de Regenboogvlag bij het gemeentehuis. Het gaat om: Coming Out Day, de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie, de Week van Respect en andere dagen als de actualiteit hier aanleiding toe geeft.
- In communicatie uitingen vanuit de gemeente streven we naar het zichtbaar maken en normaliseren van seksuele- en genderdiversiteit.

Ontmoeten

- We blijven het organiseren van culturele activiteiten zoals film, tentoonstellingen en toneel over het regenboogthema’s ondersteunen, stimuleren en waar nodig faciliteren.
- We onderzoeken in samenwerking met onze partners de mogelijkheden om in ‘stadsgesprekken’ het gesprek op gang te brengen en te houden, met name met inwoners die normaliter minder in aanraking komen met seksuele- en genderdiversiteit.
- We realiseren in samenwerking met partners een online agenda met activiteiten specifiek gericht op de lhbtqi+ community en regenboogthema’s.
- We onderzoeken samen met onze partners de mogelijkheden voor een laagdrempelige inloopvoorziening (online of offline) waar mensen met vragen, problemen of gewoon om gelijkgestemden te kunnen ontmoeten terecht kunnen.
- We ondersteunen onze ketenpartners als de Regenboogalliantie, iDb, Kasuaris en Participe om dialogen te voeren in onze wijken m.b.t. inclusie en Regenboogthema’s. Ook verspreiden we informatie over deze thema’s in de vorm van flyers, posters en online uitingen via buurthuizen, bibliotheken en andere openbare gelegenheden.

Goede voorbeeld geven

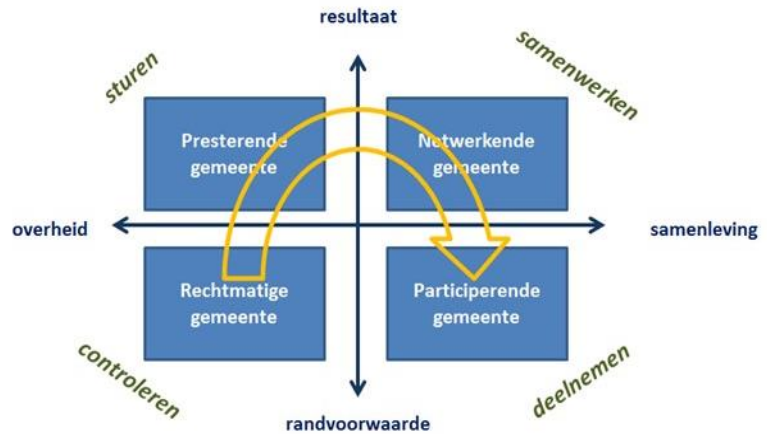
- We nemen deel en geven uitvoering aan de verklaring van Dordrecht en de Intersekse Verklaring

- We sluiten aan bij onze doelstellingen op het gebied van inclusie, waarbij we expliciet aandacht vragen voor Regenboogthema's en de lhbtqi+ doelgroep. Hieronder vallen onder andere onze ambities op het gebied van inclusief personeelsbeleid en inclusieve communicatie.

Uitvoering

Bij de uitvoering van de doelstellingen en activiteiten kunnen wij als gemeente verschillende rollen innemen. Deze worden geïllustreerd in de afbeelding hiernaast, afkomstig uit het *Beleidskader Sociaal Domein 2021*.

Met uitzondering van de wettelijke taken die vallen onder de rol 'rechtmatige gemeente' kiezen wij per activiteit een geschikte rol. In algemene zin streven wij zoveel als mogelijk naar een rol als participerende- of netwerkende gemeente. Hiermee nemen we een meer bescheiden rol in ten opzichte van de 'traditionele' rol van de gemeente als opdrachtgever/organisator en geven we meer ruimte aan initiatieven en behoeften van de samenleving. Het idee van deze aanpak is dat deze leidt tot een meer betrokken samenleving, een efficiëntere en effectievere beleidsuitvoering en een betere borging hiervan binnen partners en maatschappij als geheel. Hiernaast accepteren we met deze aanpak ook het feit dat onze invloed op de doelstellingen van de voorliggende agenda weliswaar belangrijk, maar zeker niet allesbepalend is.

Monitoring & evaluatie

De samenleving wordt steeds ingewikkelder: maatschappelijke vraagstukken zijn niet eenvoudig op te lossen. Dat geldt ook voor lhbtqi+ vraagstukken. Er zijn veel voorzieningen, initiatieven en organisaties op het gebied van lhbtqi+ en anti-discriminatie die een belangrijke bijdrage leveren aan het aanpakken van lhbtqi+ vraagstukken. Maar hoe ze met elkaar samenhangen en welk effect ze hebben, is vaak onvoldoende bekend.

Het monitoren van de resultaten van ons Regenboogbeleid is belangrijk voor het bepalen van de effectiviteit van onze inspanningen en het waar nodig bijsturen daarvan. In het kader van deze nieuwe Regenboogagenda zetten wij in 2023/2024 een monitoringskader op en voeren wij een 'nulmeting' uit aan de hand waarvan wij zowel de leefsituatie van lhbtqi+ personen in het algemeen als de effecten van ons beleid kunnen monitoren. We willen met alle betrokkenen (aanbieders en uitvoerders, inwoners en beleidsmedewerkers) leren hoe je het lhbtqi+ beleid en de uitvoering kunt verbeteren en gestructureerd stappen kunt zetten om het gewenste effect bijvoorbeeld sociale acceptatie van lhbtqi+ inwoners te verbeteren.

Om zo goed mogelijk aan te sluiten bij ons beleid formuleren wij voor ieder van de 4 actielijnen uit deze agenda een set van indicatoren. Hierbij streven we naar een samenhangende set van zowel outcome- als outputindicatoren. Wij sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij bestaande monitoringsinstrumenten. Waar leemtes vallen vullen wij dit aan met specifieke instrumenten. Hierbij denken we aan enquêtes

onder onze maatschappelijke partners, onderzoek naar een specifiek deelthema of peilingen onder een specifieke doelgroep.

Wat gaan we doen?

- Ontwikkelen van een monitoringskader en uitvoeren van een nulmeting

Begroting

Voor de periode 2023 - 2026 ontvangen wij jaarlijks € 20.000,- van het Rijk voor de uitvoering van de activiteiten van deze Regenboogagenda. In onze vastgestelde begroting 2023-2026 is hiernaast jaarlijks een bedrag van € 10.000,- gereserveerd voor de interne uren benodigd voor de uitvoering en begeleiding van deze agenda. Onderstaand is een conceptbegroting voor 2023 en latere jaren opgenomen².

Begroting uitvoering Regenboogagenda	2023	2024 e.v.
Personele Lasten (niet btw-plichtig)	€ 10.186	€ 10.186
Actielijn 1: beleidsintegratie	€ 0	€ 0
Actielijn 2: doelgroepen	€ 4.000	€ 6.000
Btw-plichtig	€ 2.000	€ 4.000
Niet btw-plichtig	€ 2.000	€ 2.000
Actielijn 3: onderwijs & verzorging	€ 4.000	€ 6.000
Btw-plichtig	€ 2.000	€ 4.000
Niet btw-plichtig	€ 2.000	€ 2.000
Actielijn 4: zichtbaarheid & ontmoeting	€ 12.000	€ 8.000
Btw-plichtig:		
Ondersteuning Regenboogalliantie	€ 1.000	€ 1.500
Activiteiten Coming Out Day & Week van Respect	€ 1.000	€ 1.500
Algemene communicatie	€ 1.000	€ 1.000
Opzetten monitoringskader	€ 4.000	€ 0
Ondersteuning activiteiten derden	€ 2.000	€ 2.000
Niet-btw-plichtig		
Ondersteuning activiteiten derden	€ 2.000	€ 2.000
Lasten activiteiten	€ 20.000	€ 20.000
Totale lasten	€ 30.186	€ 30.186

De precieze toewijzing en uitgaven van middelen kan per jaar wijzigen op basis van veranderende prioriteitstelling.

² Het maken van een onderscheid tussen btw-plichtige activiteiten (b.v. organiseren van een bijeenkomst of aanschaffen van materialen) en niet btw-plichtige activiteiten (b.v. bijdragen aan niet btw-plichtige organisaties zoals scholen) is een vereiste van het ministerie van OCW voor het ontvangen van de Rijksbijdrage.

Bijlage: Stand van zaken & evaluatie Regenboogbeleid 2019-2023

In deze bijlage kijken wij terug op onze aanpak in het kader van de Regenboogagenda uit 2019, de resultaten hiervan. Dit doen we aan de hand van:

- de evaluatie van onze Regenboogagenda 2019-2022;
- de input van de Regenboogalliantie uit januari 2023;
- de resultaten van de lhbt monitor van het SCP;
- de evaluatie van het landelijke Regenboogprogramma.

a) Evaluatie Regenboogagenda

Tijdens een raadsinformatiemarkt in november 2022 en in de hierop volgende raadsbrief van 19 december 2022 informeerden wij de Raad over de resultaten van de uitvoering van de Regenboogagenda in de periode 2019-2022. In de raadsbrief legden wij hierover het volgende vast:

Overall kan over de afgelopen vier jaar gezegd worden dat we een klimaat binnen Alphen aan den Rijn hebben gecreëerd waarin we elkaar kunnen vinden, het gesprek over acceptatie voor de lhbtqi+ gemeenschap niet uit de weg gaan, we zichtbaarder zijn geworden en meer bewustwording bij onze eigen organisatie en verschillende partners is gecreëerd. Daarvoor organiseerden we trainingen, dialoogsessies en/of boden we theater/films aan zoals DAVID, Petite Fille, El Houb of de Tour d'Amour. We hebben ons frequent uitgesproken voor acceptatie van onze lhbtqi+ inwoners op belangrijke nationale/internationale dagen. Ook is artikel 1, het kunstwerk in onze publiekshal aangepast door het opnemen van handicap en seksuele geaardheid als antidiscriminatiegrond en realiseerden we de regenboogbalie en regenboogbankjes. Daarnaast is het een mooi resultaat dat dankzij de ondersteuning van de gemeente we een Regenboogalliantie in Alphen aan den Rijn hebben die bijvoorbeeld ontmoeting faciliteert middels maandelijkse etentjes en de regenboog community is vormgegeven in samenwerking met de bibliotheek.

De raadsbrief bevatte hiernaast een bijlage met een uitgebreidere inhoudelijke evaluatie van de uitgevoerde acties per thema. Deze evaluatie was in algemene zin positief, met de kanttekening dat mede door corona nog niet alle voorgenomen acties uitgevoerd zijn. Hiernaast constateerden wij dat er kansen liggen op het versterken van de inzet ten aanzien van onderwijs- en zorginstellingen.

b) Opbrengsten regenboogtalk

Tijdens een regenboogtalk van de Regenboogalliantie op 26 januari 2023 keken wij terug op de resultaten van de afgelopen jaren en keken we vooruit naar toekomstige kansen en uitdagingen. Alle deelnemers aan de regenboogtalk onderschrijven het belang van het voortzetten van het regenboogprogramma in de komende vier jaar. Hierbij werd in algemene zin opgemerkt dat de aanpak alleen werkt als we het gezamenlijk (blijven) doen en veel gesprekken op verschillende terreinen blijven voeren over bewustwording, wederzijds begrip en respect. Normalisering is daarbij belangrijk, om dat doel te bereiken is inzet nodig op de thema's bewustwording, voorbeeld/rolmodel, onderwijs/ jeugd (inclusief ouderbetrokkenheid) en veiligheid.

Ook werd geconstateerd dat niet ieder individu weerbaar genoeg is om deel te nemen aan gesprekken en/of zich te laten zien bij bijeenkomsten. Daarom is weerbaarheidstraining/ondersteuning voor degenen die dat nodig hebben belangrijk, evenals een plek waar mensen terecht kunnen voor ontmoeting/vragen. Dit geldt zeker voor de lhbtqi+ ouderen

in verzorgingstehuizen die deels weer terug de kast in gaan, uit angst voor afwijzende reactie van met name andere bewoners en wellicht zelfs het verzorgend personeel. Tegelijkertijd constateerden de deelnemers dat een 'overkill' aan aandacht juist voor meer weerstand in de samenleving kan zorgen. Balans blijft nodig.

c) **Lhbt monitor**³

In juli 2022 publiceerde het Sociaal en Cultureel Planbureau de LHBT-monitor 2022. Dit uitgebreide onderzoek geeft een breed beeld van de leefomstandigheden van lhbt personen in Nederland in vergelijking met heteroseksuele personen. Enkele opvallende conclusies uit dit onderzoek:

- **Nederland behoort tot de landen in Europa die het meest positief over lhbt personen denkt**
Wel zijn er kanttekeningen te plaatsen bij dit optimistische beeld: de acceptatie is begrensd. Zo is er minder acceptatie als het gaat om zichtbare vormen van homo- en bisexualiteit, zoals hand in hand lopen of zoenen in het openbaar. De houding ten aanzien van transgender personen lijkt minder positief dan die ten aanzien van homo- en biseksuele personen. Ook zijn de opvattingen die leven onder bepaalde groepen in de samenleving minder positief, met name onder (orthodox-)gelovigen.
- **Voor lesbische/homoseksuele personen zijn er weinig verschillen in vergelijking met heteroseksuele personen**
Op het gebied van participatie in werk, vrije tijd, psychische gezondheid en geluk ziet het SCP weinig achterstanden bij lesbische vrouwen en homoseksuele mannen. Voor de overige groepen binnen de lhbt community geldt dit niet.
- **Gevoelens van onveiligheid en slachtofferschap van geweld zijn sterker aanwezig onder lhbt personen**
Voor alle groepen onder lhbt personen geldt dat de positie op het gebied van (on)veiligheid minder positief is dan die van heteroseksuele personen. Zij zijn vaker slachtoffer van verschillende vormen van geweld, waaronder seksueel geweld. Hun veiligheid is, in tegenstelling tot heteroseksuele personen, in de meest recente jaren ook niet verder toegenomen. Dit geldt nog sterker onder biseksuele en transgender personen. Met name biseksuele vrouwen ervaren veel meer (seksueel) geweld dan andere groepen.
- **Transgender en biseksuele personen bevinden zich relatief vaak in een precare positie**
Voor zowel transgender- als biseksuele personen geldt dat er sprake is van achterstanden op het gebied van fysieke en psychologische gezondheid, sociaal economische positie en geweld en slachtofferschap. De psychische gezondheid van biseksuele personen is sinds 2014 bovendien verslechterd.
- **Jonge lhbt personen ervaren meer problemen dan hun heteroseksuele leeftijdgenoten**
Jonge lhbt personen zijn het vaakst slachtoffer van geweld en voelen zich vaker onveilig dan ouderen. Hun welzijn zit in bovengemiddelde mate in de knel: zij voelen zich (veel) vaker ongelukkig, zij ervaren meer psychosomatische klachten en psychische problemen en hebben

³ Deze monitor heeft alleen betrekking op de lhbt-doelgroep, de doelgroep van onze Regenboogagenda is breder (lbthiq+)

vaker gevoelens van suïcide dan hun heteroseksuele leeftijdsgenoten. Zorgwekkend is dat uit de veiligheidsmonitor die op scholen wordt uitgevoerd blijkt dat gevoelens van veiligheid onder lhbt-leerlingen recent verslechterd zijn. Trans jongeren worden in vergelijking met hun cisgender leeftijdsgenoten veel vaker gepest, ervaren vaker emotionele verwaarlozing of mishandeling thuis en hebben vaak een lagere eigenwaarde en meer psychische problemen.

- **School is nog niet altijd een veilige haven voor lhbt personen**

Een minderheid van de leerlingen in het voortgezet onderwijs geeft aan dat leerlingen op hun school open kunnen zijn over hun seksuele gerichtheid. Uit het internationale onderzoek bleek dat ruim twee op de vijf jongvolwassenen hun lhbt-zijn verbergen op school.

d) Landelijke evaluatie regenboogprogramma

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werd in het voorjaar van 2022 de opbrengst van het regenboogprogramma onder alle deelnemende gemeenten en provincies onderzocht. De conclusies van deze evaluatie waren positief en vormde aanleiding om dit programma de komende jaren voort te zetten.

In het algemeen concludeerden de onderzoekers grote en wederzijdse tevredenheid over de samenwerking tussen gemeenten en lokale partners. Geconcludeerd werd dat het regenboogprogramma bijdraagt aan het ontstaan van korte lijnen en dwarsverbanden tussen betrokken organisaties en activiteiten gericht op Regenboogthema's en het delen van expertise stimuleert. Bovendien leidde uitvoering van het programma tot meer activiteiten en meer aandacht voor regenboogthema's binnen gemeenten en maatschappelijke organisaties.

In de evaluatie komen een aantal suggesties naar voren voor het verbeteren van de uitvoering van toekomstig regenboogbeleid:

- Er is bij veel gemeenten nog te weinig aandacht voor en kennis over intersectionaliteit. Door het gebrek van een intersectionele benadering van de doelgroep worden deze behoeften vaak over het hoofd gezien. Samenwerking tussen de organisaties actief bevorderen heeft een positief effect op de intersectionele benadering van het lhbtq+ beleid.
- In de samenwerking is er wel eens sprake van een mismatch tussen verwachtingen en commitment. Doordat de samenwerkingspartners veelal met vrijwilligers werken, ervaren de partners soms te hoge verwachtingen van de gemeenten.
- Samenwerkingspartners verwachten op hun beurt een meer faciliterende rol van de gemeente als het gaat om het bij elkaar brengen van lokale en/of regionale organisaties.
- Hier en daar ontbreken typen samenwerkingspartners, zoals partners op het gebied van trans- en intersekse personen, woningcorporaties en islamitische organisaties (zoals moskeeën). Ook kan het lastig zijn om scholen te betrekken bij activiteiten.
- Door het lhbtq+ beleid breed in de gemeentelijke organisatie te borgen is de borging en continuïteit van beleid beter geregeld. Dit houdt in: samenwerking en commitment binnen teams, met andere afdelingen en tussen verschillende beleidsvelden en dossiers.
- Laagdrempelige en mediagenieke activiteiten en initiatieven die beperkt budget vragen kunnen een grote impact hebben. Hierbij kan gedacht worden aan het uitdelen van regenboogvlaggen of breed toegankelijke culturele activiteiten. Hiermee wordt op een directe wijze de zichtbaarheid en bewustwording vergroot en discussie over Regenboogthema's gestimuleerd.